

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Beslissingsnota Poort West-Limburg (ENA), betreffende de visie, het gebiedsprogramma en de verdere aanpak

Samenvatting

Naar aanleiding van de vergunningenproblematiek van een aantal bedrijven waaronder ook Borealis en Primagaz werd een gezamenlijk onderzoekstraject opgestart. Vooral de externe veiligheid (de mogelijke risico's maar ook de ruimtelijke economische ontwikkeling van deze cluster in het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) werden de afgelopen twee jaar onder de loep genomen. De Vlaamse Regering beslist nu samen met de betrokken besturen van de stad Beringen, de gemeenten Ham en Tessenderlo en de provincie Limburg over de resultaten.

Er is een toekomstbeeld uitgewerkt voor deze cluster die de naam Poort West-Limburg (ENA) krijgt. De visie bevat inhoudelijke krijtlijnen dat een vertrekpunt vormt op vlak van ruimtelijke economie, veiligheid en de open ruimte. Ook wordt een uitspraak gedaan over de verdere toekomst van het eerder gepland bedrijventerrein Tervant, dat niet zal ontwikkeld worden.

Vanuit het gevoerde onderzoek naar de 'financiële haalbaarheid' blijkt tevens dat het voorkeursscenario realiseerbaar is. Er blijkt tevens voldoende basis om de dialoog in de werkgroep Governance verder te zetten in een geïntegreerde begeleidingsgroep en om een gezamenlijke uitgiftecomité op te richten voor concrete ontwikkeling van deze cluster.

De globale voortgang van de verschillende ENA programma's werd op 8 juli 2022 aan de Vlaamse Regering medegedeeld. Voorliggende nota betreft één van de geplande beslissingen.

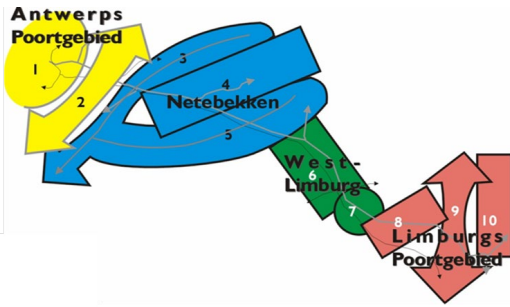
1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsvelden Omgeving, Economie, Mobiliteit en Openbare Werken
Diverse beleidsdoelstellingen voor elk van de beleidsvelden.

B. BELEIDSMATIGE SITUERING

In het huidige Vlaams beleid speelt het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) een belangrijke rol. In de verschillende beleidsnota's wordt gesteld dat het de bedoeling is om geïntegreerd en gebiedsgericht te werken. Voor ENA is er reeds een jarenlange samenwerking en een uitvoeringsprogramma middels de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 april 2004 over het ENA. Hierin werden voor wat betreft de Poort West-Limburg verschillende relevante beslissingen genomen over verschillende bestaande (te herstructureren) of in te breiden bedrijventerreinen) of nieuwe bedrijventerreinen zoals Tervant, Genenbos, Ravenshout (-Noord),... etc.



Op 17 juli 2015 herbevestigde de Vlaamse Regering de visie en voor dit gebied relevante beslispunten van 2004. Deze beslissing was ook in overeenstemming met het programma voor het SALK. De cluster **Poort West-Limburg (ENA)** (voorheen Ravenshout-Tervant) gelegen in de gemeenten Beringen, Ham en Tessenderlo is één van de gebieden waar verschillende initiatieven tegelijk lopen. Er is een nood om deze verder te stroomlijnen, de verdere (economische) ontwikkeling sterker te sturen vanuit de verschillende overheden, rekening houdend met de problematiek van de externe veiligheid van de bestaande Seveso inrichtingen en de mogelijkheden van de omgeving.



De bedrijven Borealis Polymers en Primagaz NV en de daarbij horende risico's hebben een grote impact heeft op de ruimere omgeving en meer in het bijzonder op de mogelijkheden op het bedrijventerrein binnen de cluster Ravenshout (oa braakliggende percelen) en de eventuele ontwikkeling van Tervant. Wanneer een hoge tewerkstellingsgraad vooropgesteld wordt, komen beide bedrijven ongetwijfeld in de problemen met hun groepsrisico. Deze nieuwe ontwikkelingen rond bestaande hoge drempel Seveso-inrichtingen kunnen de mogelijkheden en de gevolgen van een zwaar ongeval ernstiger maken door toename van de populatie.

Voor de realisatie van het beleid voor ENA in deze omgeving wensen de projectpartners te komen tot een synthese van de verschillende ruimtelijk (economische) gebiedsvisies en projecten en een samenhangende strategie voor deze cluster. De regionale bedrijventerreinen zijn nog niet volledig ingevuld. Voor wat betreft Tervant staat het planningsproces al verschillende jaren on-hold en is een beslissing over het verdere vervolg nodig. De stad Beringen heeft in het gebied ook infrastructuurwerken uitgevoerd zodat het invullen van de bedrijventerreinen gemakkelijker kan dan indien die infrastructuur er niet zou liggen. De stad Beringen wenst bedrijven aan te trekken en de tewerkstelling in de stad te verhogen teneinde de werkloosheidsgraad te verminderen. Dit is een premisse waarmee rekening moet gehouden worden.

Tegelijkertijd wenst het Vlaams gewest de twee bedrijven Borealis en Primagaz ter plaatse de nodige mogelijkheden te bieden. Beide bedrijven hebben een hoog groepsrisico waardoor er een beperking is in het aantal personen die zich in de buurt van die bedrijven kunnen bevinden. Dit is eveneens een gegeven waarmee rekening moet gehouden worden. Borealis heeft een belangrijke tewerkstelling en daarnaast heeft dit bedrijf belangrijke investeringen gedaan in Vlaanderen en wenst dit ook nog in de stad Beringen te doen voor de vestiging die hier aanwezig is.

Vanuit deze dubbele doelstellingen was er bij aanvang van dit traject een beleidsmatig akkoord en engagement, bevestigd door alle betrokken kernactoren (juni 2020), om:

“De volgende stap gezamenlijk te zetten en zich te engageren om hieraan verder mee te werken met als doel procedurele tegenstellingen op te lossen en te komen tot realistische scenario’s en een gedragen strategie (aanpak) naar uitvoering en afspraken voor de gecoördineerde inzet van instrumenten en het uitgiftebeleid.”

C. GEVOERD PROCES EN OVERLEG

Voor het onderzoekstraject werd er vanuit het Dagelijks Bestuur ENA een specifiek overleg opgestart met de belangrijkste kernactoren, met name in de vorm van een brede Projectgroep waar naast de Vlaamse actoren, gemeenten en provincie ook de POM Limburg, de bedrijven Borealis, Primagaz en Essencia aan deelnamen. Deze groep kwam een zevental keer bijeen en er werden ook enkele workshops georganiseerd. Voor specifieke onderwerpen zoals de afstemming met een aantal processen in de omgeving, of voor het toepassen van de ontwikkelde tool (m-Tech) rond het bepalen van het groepsrisico, was er apart overleg op ad hoc basis. Deze werkwijze heeft ertoe geleid dat er een vertrouwen is gegroeid, dat belangrijke informatie werd gedeeld en een meer transparante uitwisseling tot stand kwam.

Tegelijk organiseerde VLAIO de Werkgroep Governance. Hiertoe werden 4 bijeenkomsten georganiseerd tussen 26/10/2020 en 09/12/2021. De lokale besturen inventariseerden in eerste instantie de geldende verkoopsvoorwaarden i.s.m. POM Limburg. Het uitwerken van een governance model voor zowel een ambtelijk als bestuurlijk gezamenlijk uitgiftebeleid bleek in eerste instantie een brug te ver, omwille van (i) het feit dat de ruimtelijk-economische visie voor het gebied nog niet onderschreven was en (ii) er een nakende fusie tussen twee van de drie lokale besturen op til was. Inmiddels werden beide aspecten uitgeklaard.

De ingezette weg in dit gebied is voor Vlaanderen een pilootcase (geweest) om te zien naar de bredere problematiek, de regelgeving, het beleid rond externe veiligheid, etc. Hiervoor is de Vlaamse werkgroep voor Seveso-problematiek/regelgeving opgericht die verschillende keren is samengekomen.

De resultaten van het onderzoeksdelen werden regelmatig beleidsmatig teruggekoppeld met de verschillende besturen of directies door de actoren in de Projectgroep. Voor wat betreft de Vlaamse partners gebeurde dit in het Dagelijks Bestuur ENA en naar de Vlaamse Regering bv via de Mededelingen. Op enkele cruciale momenten was er ook beleidsmatig overleg tussen de betrokken gemeenten en kabinetten, bijvoorbeeld begin 2022. Voorliggende nota kwam tot stand in de Projectgroep die in januari 2023 de conclusies, aanpak en beslispunten unaniem aanvaarde en werd ook als dusdanig beleidsmatig teruggekoppeld met de respectievelijke besturen. Bij de verdere ontwikkeling en realisatie zal vanuit dit platform gericht worden verder gewerkt.

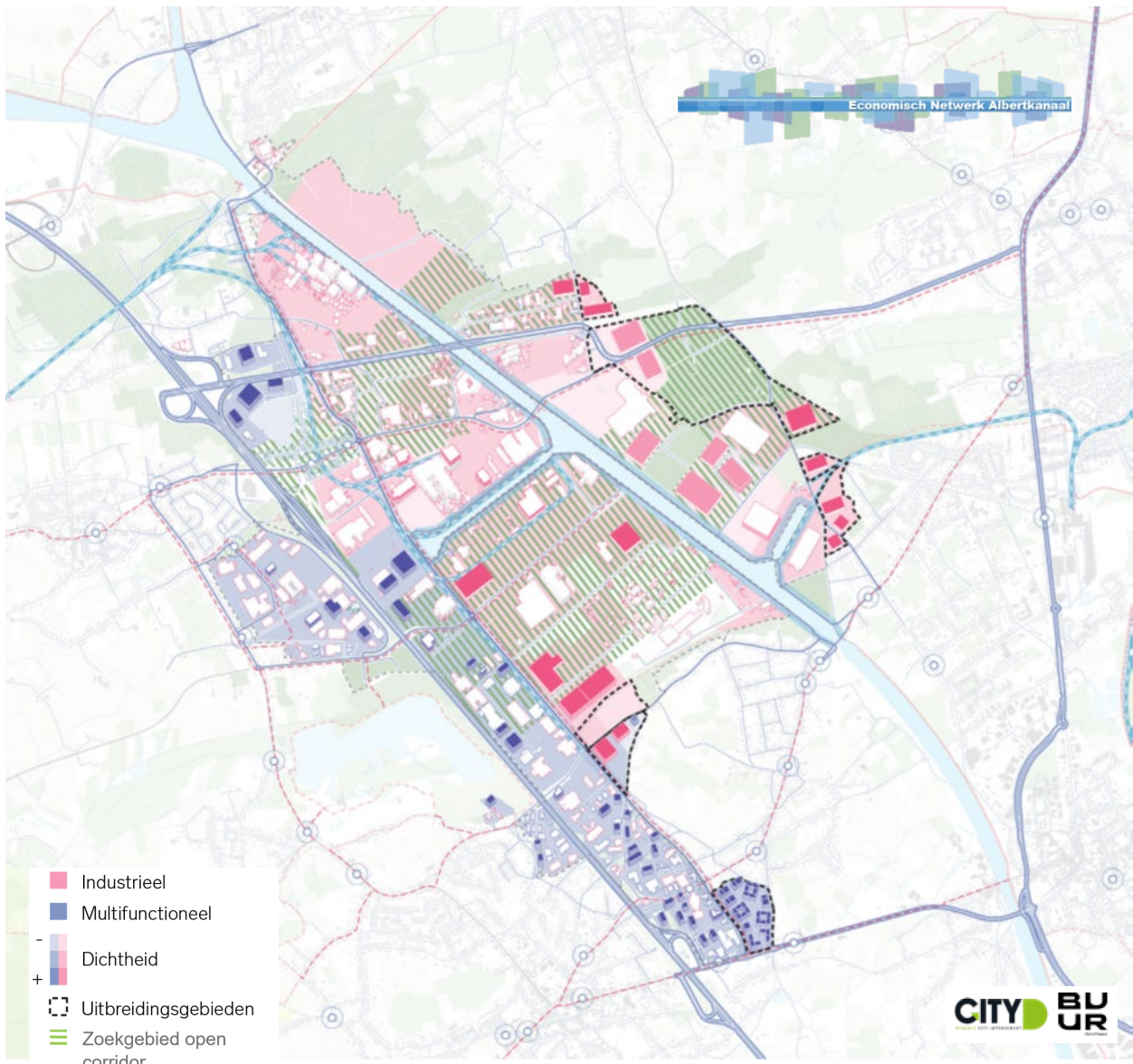
Alle elementen en conclusies werden verzameld en verwerkt, en worden thans voorgelegd voor besluitvorming aan de betrokken besturen, in functie van de verdere concretisering.

2. INHOUD

In de afgelopen twee jaar werd een onderzoekstraject uitgevoerd dat de verdere ontwikkelingen verder moet richting geven. Dit traject bestond uit VIJF onderdelen:

- A. Bepalen van de ruimtelijke draagkracht van de omgeving van de Seveso-bedrijven Borealis Polymers en Primagaz door veranderingen in populatie;
- B. Marktonderzoek en marktverkenning;
- C. Uitwerken van een ruimtelijk economische strategie / ontwerp onderzoek;
- D. Uitwerken van een aanpak naar ondersteuning van de betrokken overheden in functie van toekomstige ontwikkelingen (beleid, planning, vergunningsaanvragen,...);
- E. Hoe omgaan met Seveso inrichtingen en hun groepsrisico op een bedrijventerrein en de omgeving van het bedrijventerrein? Welke instrumenten inzetten?

Voor de conclusies van de onderzoeken de inhoudelijke bespreking en de conclusies wordt verwezen naar de documenten in de bijlage, met name het eindrapport van de Ruimtelijk Economische studie Poort West-Limburg (ENA) door de bureaus City D en BUUR uit 2022.



Figuur. Finaal Toekomstbeeld Poort West-Limburg (ENA), City D/BUUR, 2022

Het vooropgestelde toekomstbeeld is overgemaakt aan de verschillende lokale besturen. Door de verschillende lokale besturen is er in samenspraak met de vertegenwoordigers van het Vlaams gewest nagegaan of dit toekomstbeeld voldoende basis kan bieden voor het verdere vervolg. Dit overleg heeft geleid tot concrete uitspraken over verschillende gebieden waaronder ook Tervant, de open corridor die ook een economische rol zal vervullen en een aanpassing van het initieel voorkeursscenario tot een finaal toekomstbeeld voor Poort West-Limburg. Deze vormt nu het vertrekpunt voor meer gedetailleerde inrichtingsvoorstellen en realisatie. Tegelijk met het inhoudelijk werk is er een **Governance structuur** opgezet.

De volgende stap in het onderzoekstraject (deel D) zal dit werk en het planningsproces Poort West-Limburg mee ondersteunen en een samenwerking inhouden voor de verschillende (gemeentelijke) eigendommen.

3. WIJZE VAN BESLUITVORMING

Vanuit de ingezette gebiedsgerichte strategie en het uitgevoerde onderzoekstraject is een goede interbestuurlijke samenwerking tot stand gekomen. De conclusies van het onderzoekstraject en de tot nog toe gevolgde stappen in het proces worden gezamenlijk gedragen. Het finale Toekomstbeeld met de bijhorende krachtlijnen en principes voor de gewenste ontwikkeling van Poort West-Limburg (ENA) op planniveau worden door middel van deze beslissing bekrachtigd als raamwerk voor verdere realisatie van acties op het terrein in de komende jaren, de samenwerking en de organisatiestructuur. Verschillende meer concrete zaken zullen pas op het projectniveau worden uitgewerkt.

Vermits verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de drie beleidsniveaus voor de verdere ontwikkeling van Poort West-Limburg (ENA) elkaar overlappen en doorkruisen is in het overleg overeengekomen dat de drie beleidsniveaus een gezamenlijke en geïntegreerde besluitvorming zullen bewerkstelligen.

Voorliggende nota zal met enkele algemene beslispunten genomen worden door elk van de betrokken overheden, en aangevuld met specifieke beslispunten voor elk van de respectievelijke besturen. De betrokken besturen zijn de Vlaamse Regering, de deputatie van de provincie Limburg, stad Beringen en de gemeenten Ham en Tessenderlo. De verschillende beslissingen zullen na de formele besluitvorming door de betrokken overheden in een 'gecompileerd document' worden samengevoegd. Voor wat betreft de meer globale Vlaamse aspecten worden de eerder vermelde studies en trajecten verder gezet.

Inzake communicatie zal in het verder overleg een afzonderlijke strategie worden uitgewerkt. De communicatie over voorliggende Beslissingsnota gebeurt eveneens in overleg.

4. VERDER TRAJECT

De bestaande organisatie met een Werkgroep Governance en een Projectgroep zal worden verdergezet en versterkt. Waarbij de verschillende acties zullen worden geïntegreerd, met name in een Begeleidingsgroep die op termijn als een 'comité' de dagelijkse werking, de uitgifte, beoordeling van leads, de ontwikkeling en het management op zicht neemt.

De belangrijkste vervolgstappen zijn de opmaak van een GRUP Poort West-Limburg, de voortzetting van een gezamenlijk realisatietraject inclusief een comité die met nieuwe vragen en met het aspect externe veiligheid kan omgaan en de opstart van het laatste deel van het onderzoekstraject:

“PROCESBEGELEIDER POORT WEST-LIMBURG (ENA) – opzetten procesmanagement voor de concretisering van de ruimtelijke economische strategie en akkoorden externe veiligheid.”

De bedoeling van deze opdracht is om Vlaanderen, de betrokken lokale besturen en actoren te ondersteunen en te begeleiden in de uitvoering van de ruimtelijk-economische strategie voor het ENA-terrein Poort West-Limburg, waarbij de studie van City-D/WES Buur-Sweco als vertrekpunt dient. Deze uitvoering heeft betrekking op zowel het planniveau waar het een ondersteuning kan bieden aan het GRUP-proces alsook op het vergunningsniveau (overeenkomsten op vlak van de realisatie) en houdt rekening met de externe veiligheid en het ruimtelijk rendement van deze site.

De procesbegeleider ondersteunt de opstart en werking van een gezamenlijk uitgiftebeleid en -comité Poort West-Limburg (ENA), behoudt het overzicht tussen de verschillende sporen (inhoudelijk en procedureel), zoekt naar hun onderlinge interactie, bewaakt de samenhang ervan, werkt oplossingsgericht en ontmijnt waar nodig. De focus van deze opdracht situeert zich hoofdzakelijk op elementen die niet in de reguliere werking van de overheden zitten, maar kunnen wel als een uitdaging worden gezien.

5. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Voorliggende beslissingsnota heeft geen directe of indirecte budgettaire impact op de begroting van de Vlaamse overheid. De loon- en werkingskosten door de Vlaamse Overheid worden opgevangen binnen de bestaande kredieten.

De Inspectie van Financiën heeft een gunstig advies gegeven op 22 juni 2023 en stelt dat het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting over dit ontwerp van besluit (niet) vereist is. De Inspectie van Financiën merkt op dat:

Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op de lokale en provinciale besturen. De provincie Limburg, de stad Beringen, de gemeente Ham en de gemeente Tessenderlo zijn betrokken partijen over de visie, het gebiedsprogramma en de verdere aanpak.

C. WETTELIJKHEID EN REGELMATIGHEID

De inspectie van Financiën formuleert geen opmerkingen bij de beslissingsnota Poort West Limburg (ENA) 2023 en bijlage zoals gezamenlijk werd opgesteld door de Vlaamse Overheid, de Provincie Limburg, de stad Beringen, de gemeente Ham en de gemeente Tessenderlo over de visie, het gebiedsprogramma en de verdere aanpak. De opmaak van een RIA is niet vereist.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1) Bevestigt de naam Poort West-Limburg (ENA) als gebiedsnaam en basis voor de verdere ontwikkeling en communicatie.
- 2) Erkent de resultaten van het gevoerde onderzoek met betrekking tot de verschillende thema's, scenario's en toekomstbeeld voor de Poort West-Limburg (ENA), gelegen in de gemeenten Beringen, Tessenderlo en Ham.
- 3) Aanvaardt het Toekomstbeeld voor de economische ontwikkeling van de Poort West-Limburg (ENA) en de conclusies uit het overleg als vetrekpunt voor verdere realisatie.
- 4) Aanvaardt dat de conclusies van de tool (m-Tech) en kaart kengetallen (zones met richtwaarden tewerkstelling) rond externe veiligheid richtinggevend zullen zijn bij de verdere ontwikkeling.
- 5) Bevestigt de organisatie met een Projectgroep en een Interbestuurlijk Overleg als basis voor verdere samenwerking.
- 6) Draagt bij aan een gezamenlijk uitgiftebeleid, die wordt gebaseerd op een uitgifteplan dat vertrekt van het Toekomstbeeld zoals vermeld in punt 3 en dat beslissingen objectieveert of, en desgevallend bepaalt waar en onder welke voorwaarden, een kandidaat-investeerder zich kan vestigen of kan uitbreiden in een deelzone van Poort West-Limburg; om het uitgifteplan te kunnen uitvoeren worden formele afspraken gemaakt tussen de besturen over de wijze waarop de beslissingen worden voorbereid en genomen (zoals bv een gezamenlijk uitgiftecomité) en over de aan te wenden instrumenten en middelen om het Toekomstbeeld te kunnen realiseren.
- 7) Ondersteunt mee de volgende stap in het onderzoekstraject en de procesbegeleiding.
- 8) Definitief af te zien van de ontwikkeling als bedrijventerrein van Tervant
- 9) De Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving te belasten met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor Poort West-Limburg (ENA).
- 10) De betrokken Vlaamse entiteiten en beleidsdomeinen in functie van realisatie te gelasten om vanuit een eigen rol, eigen taak en eigen verantwoordelijkheden de nodige stappen te zetten en de conclusies aan de Vlaamse Regering te rapporteren voor verdere besluitvorming en gelast elk vanuit hun eigen bevoegdheden actief na te gaan hoe middelen en instrumenten voor de ontwikkeling van de projecten in het gebiedsprogramma Poort West-Limburg kunnen worden ingezet, en hiervoor:

- te zorgen voor een gecoördineerde afstemming met projecten in de omgeving;
- de inbreng vanuit Vlaanderen in het overleg te garanderen;
- het onderzoek met betrekking tot 'Procesbegeleiding' voor de volgende fase op te starten.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

De Vlaamse minister van economie, innovatie, werk, sociale economie en landbouw

Jo BROUNS

BIJLAGEN:

- 1) BESLISSINGSNOTA POORT WEST-LIMBURG (ENA) 2023,
- 2) Eindrapport studie 'Ruimtelijk Economische studie Poort West-Limburg', City D / BUUR, mei 2022